

INLEIDING

Zijn Amerikanen toch een beetje gek?

Wat een opluchting:
Amerika wordt minder ideologisch

Our best days are yet to come?
Yes, they can!

Millennials denken duurzaam,
leven liberaal en geloven in gelijkheid

‘Ik houd meer van Amerika dan van
elk ander land in de wereld.
Daarom eis ik dat ik Amerika
voortdurend mag blijven kritiseren.’

— James Baldwin, African-American schrijver

‘Amerika zal nooit van buitenaf vernietigd worden.
Als we falen en onze vrijheden verliezen
is dat omdat we ze zelf kapotgemaakt hebben.’

— Abraham Lincoln, president 1861-1865

VERRAST, VERKNOCHT, VERBAASD, VERBETEN

Als het over Amerika gaat, hebben Nederlanders snel hun oordeel klaar. Dat oordeel is doorgaans kort en bondig, uitgesproken, ongenueanceerd én boven elke twijfel verheven. Toen ik aankondigde weer een boek over Amerika te schrijven, vroeg menig een of het een opvolger werd van het boek dat ik in 2005 publiceerde: *Amerikanen zijn niet gek*. Ik kreeg spontaan suggesties voor de titel van het boek in wording. Heel origineel waren die suggesties niet. *Amerikanen zijn wél gek* was de meest gehoorde tip.

Dank voor alle goede raad, ik heb het niet opgevolgd.

Amerika verandert snel en ingrijpend, en voor het grootste deel in een richting die ik toejuich. Neem Silicon Valley: hoeveel apparaten gebruiken we dagelijks met technische vindingen uit dit zonnige stukje Amerikaanse westkust. De techwereld barst van de succesvolle Amerikaanse ondernemers. Ze maken ons leven aangener en gerieflijker. Het levert honderdduizenden banen op.

Ook op sociaal-maatschappelijk gebied is in de VS een kleine revolutie aan de gang. Neem het homohuwelijk. Er ligt nog

een enkele politicus, rechter of gouverneur dwars die homo's en lesbiennes levens- en liefdesgeluk wil ontzeggen. Maar de publieke opinie is in meerderheid 'om'. En bij het Supreme Court ligt een brief van bijna 400 bedrijven die de rechters dringend vragen: Erken toch eindelijk het homohuwelijk.

In zijn sterk verdeelde land zette Barack Obama in 2012 een moedige stap voorwaarts en is sindsdien een nadrukkelijke voorstander van de erkenning van het homohuwelijk. Via referenda nemen ook gewone Amerikanen in een snel groeiend aantal staten het heft in eigen hand. Revolutie!

Er is ook steeds meer hoop voor de 2 miljoen gevangenen die Amerika rijk is (geen land ter wereld heeft zóveel gevangenen en zúlke lange celstraffen als de VS). Steeds meer linkse én rechtse politici ontdekken dat de opsluitgekte van de afgelopen decennia onnodig veel geld – en geluk – heeft gekost. De omslag is in volle gang.

Democraten en Republikeinen maken hopelijk een definitief einde aan de zinloze hysterie van 'law & order'. Je kunt niet meer levenslang de bak in gaan voor een paar simpele diefstallen. Of voor een brokje hasj in je broekzak. Sterker nog: steeds meer staten zijn zelfs vóór het legaliseren van marihuana.

Nog een positieve ontwikkeling: het aantal gemengde huwelijken stijgt. Amerika is van oudsher een land van immigranten. Amerika blijft wereldwijd de droombestemming voor vele miljoenen nieuwkomers. Immigranten zijn doorgaans van harte welkom in Amerika, in tegenstelling tot Europa waar partijen groeien die nieuwkomers juist verketteren.

Door de ontelbare immigranten is de Amerikaanse bevolking jong en ondernemend. Immigranten integreren bovendien steeds sneller, zoals de stijging van het aantal gemengde huwelijken laat zien. Dus: hoe gek zijn die Amerikanen nu eigenlijk? Misschien kan het snel vergrijzende Europa iets van de Amerikanen leren?

Ik heb dit boek de titel *Oh, oh, Amerika* meegegeven, vrij naar

het bekende liedje van Harrie Jekkers van *Klein Orkest*. Zo verknocht als hij is aan Den Haag, zo verknocht ben ik aan Amerika, mijn tweede vaderland. Een land waarover ik me tegelijkertijd vrolijk kan verbazen, zoals heel Nederland zich verbaasde over het bedenkelijke gedrag van de jongeren in de realityserie *Oh oh Cherzo*. Al slaat die verbazing soms ook om in oprechte wanhoop en voel ik me als beschouwer vanaf de zijlijn zoals een verbeterd voetbaltrainer of terneergeslagen voetbalfan zich moet voelen na een nederlaag op een aartsrivaal. *Oh, oh, dit kán niet waar zijn*.

IS ER WEL ZOVEEL REDEN OM TROTS TE ZIJN?

Amerikanen vinden dat hun land uniek is in de wereld; ze noemen het ‘American Exceptionalism’. Maar er is een sombere keerzijde. Hoe blij moet je met jezelf zijn als het aantal moorden met vuurwapens ongekend hoog blijft? Als er – vergeleken met Europa – buitensporig veel kinderen onder de armoedegrens leven? Als je land een recordbedrag uitgeeft aan gezondheidszorg, maar toch matige resultaten blijft scoren en tientallen miljoenen arme burgers uitsluit? Als je land van alle hoog ontwikkelde landen onderaan bungelt in de statistieken over levensverwachting? En bóvenaant staat in statistieken over babysterfte?

Armoede en ongelijkheid blijven een etterend gezwel in één van de rijkste landen ter wereld. Obama had grootse plannen, maar kreeg van de Republikeinen – en hun ‘Party of No’ – te weinig de kans om daar echt iets aan te verbeteren.

Hetzelfde geldt voor de ongelijke verhouding tussen blanke en zwarte Amerikanen. Barack Obama is de eerste zwarte president van Amerika. Maar succes is onbereikbaar voor miljoenen andere zwarte Amerikanen. Misdaad, werkloosheid, verslaving, gebroken gezinnen, niet-afgemaakte opleidingen komen onder zwarte Amerikanen vele malen vaker voor dan bij blanke

Amerikanen. ‘The Promised Land’ van Martin Luther King is – bijna 50 jaar na zijn dood – nog heel ver weg. En dat is niet alléén de schuld van discriminerende blanke Amerikanen.

latino’s en Aziaten beginnen ook vaak met grote achterstand met hún Amerikaanse Droom. Velen hebben binnen een paar generaties dankzij optimisme en ijver die achterstanden goeddeels ingelopen. Met een steeds betere opleiding, eigen bedrijven, hogere inkomens en sterke gemeenschappen.

Binnen de zwarte gemeenschap wordt te vaak geen initiatief getoond om zich te ontworstelen aan discriminatie en achterstelling. Te makkelijk kiezen veel ‘African Americans’ isolement en de slachtofferrol – met de daarbij horende retoriek van verwijt en verbittering. Dat is een levensmotto dat slecht past bij de optimistische strijdkreet waarmee Barack Obama in 2008 president werd: ‘Yes, we can!’

WEG MET DE IDEOLOGISCHE DWANGBUIS!

In de inleiding van *Amerikanen zijn niet gek* vroeg ik me af wat de verkiezingen van 2008, die Barack Obama tot president maakten, Amerika zouden brengen. Ik schreef toen: ‘Is er een politieke aardverschuiving op komst? Een linkse lente zelfs? Is de scherpe duikvlucht van de fiere adelaar – Amerika’s symbool van grenzeloze daadkracht en zelfverzekerd idealisme – nog te stoppen?’

Die aardverschuiving kwam er niet. En met die linkse lente blijft het ook kwakkelen, maar de fiere adelaar zit nu weer in een gestage klim. Amerika wordt in toenemende mate een veelkleurig, ruimdenkend, tolerant niet-dogmatisch gelovig land. Het conservatieve, overwegend blanke, bekrompen en strenggelovige Amerika gaat steeds meer tot het verleden behoren. Er is meer ruimte voor nuchter nadenken zonder politiek eenrichtingverkeer en ideologisch doodlopende stegen. Dat is goed nieuws.

Ik denk nog regelmatig aan de verkiezingsuitslagen van 2008 en 2012. De stemmen van jongeren, vrouwen en minderheden hielpen Obama tot twee keer toe over de streep. Maar er was ook – minder opvallend, maar veelzeggend – de uitstroom van blanke kiezers (vooral mannen) uit de Democratische partij. Deze groep sloeg zelfverzekerd rechtsaf naar de Republikeinse partij. Of ze keerden zich van de politiek af en stemden helemaal niet meer. Die uittocht is niet voorbij. Welke Democratische kandidaat kan de blanke stemmen terugwinnen en tegelijk de stemmen van jongeren, African Americans én nieuwe Amerikanen verwerven? Een helse klus. Ik heb die Democratische kandidaat nog niet gezien.

De millennials – de nieuwe, opkomende generatie – kiezen intussen zelfverzekerd hun eigen weg: trots, energiek en zonder het keurslijf van Bijbeltekst of partijdictaat. De nieuwe generatie denkt duurzaam, leeft liberaal en gelooft in gelijkheid. Ze staan op het punt op scholen en universiteiten, in bedrijven en politiek het roer over te nemen van de babyboomers. Mijn zegen hebben ze. *Just do it!*

Het oer-Amerikaanse ‘liberty and justice for all’ krijgt bij hen meer kans dan bij de oude garde die – leunend op God en grondwet – te vaak een ongelijk, niet duurzaam en egoïstisch Amerika propageerde. Onze eigen kinderen (1992, 1994 en 1995) zijn millennials. Ze maken samen met tientallen miljoenen generatiegenoten van Amerika een ander land.

Amerikanen zijn en blijven het volk van ‘our best days are yet to come’. Ik hoop dat ze dat weer waarmaken. Keep hope alive!

VIER THEMA'S

Voor de overzichtelijkheid heb ik dit boek in vier thema's opgedeeld:

- 1 Het Nieuwe Amerika: Wat verandert er zoal in de Amerikaanse samenleving? Spraakmakende thema's: erkenning van het homohuwelijk, legalisering van marihuana en de snel teruglopende godsdienstigheid van Amerikanen. In dit hoofdstuk gaat het ook over de hoopgevende veranderingen in gevangenissen waar ruim twee miljoen veroordeelden te vaak idioot lange straffen uitzitten. Maakt ouderwetse ideologie plaats voor modern pragmatisme?
- 2 De Kracht van Amerika: Hier staat het verhaal centraal van de miljoenen immigranten, die Amerika opfleuren en versterken. Het gaat ook over het kolossale Amerikaanse leger: hoe machtig of onmachtig is die reusachtige krijgsmacht? En ik schrijf in dit hoofdstuk over de Amerikaanse economie met haar overdaad aan innovatie, daadkracht, flexibiliteit en lef.
- 3 Amerika tussen Verleden en Toekomst: Amerika gaat in veel opzichten gebukt onder het eigen verleden. Kijk maar naar de verhoudingen tussen blank en zwart. Daarmee gaat het niet goed. En wat moet je doen tegen de 300 miljoen vuurwapens in Amerika? Per dag sterven dertig Amerikanen door een moord met een vuurwapen en plegen er ruim vijftig met een vuurwapen zelfmoord. Is daar nou écht niks tegen te doen? De discussie zit muurvast.
- 4 Politiek en Leiderschap: In dit hoofdstuk een evaluatie van het presidentschap van Barack Obama. Hij maakt het onmogelijke niet waar. Maar is hem dat kwalijk te nemen? Wat wordt zijn plek in de geschiedenisboekjes? In dit hoofdstuk ook een vooruitblik op de presidentsverkiezingen van 2016. Wat zullen de thema's zijn? Wat is er anders vergeleken met voorgaande verkiezingen? En ja, het gaat ook over de campagnes. Dat wordt weer liegen, bedriegen en modder gooien. Fasten your seatbelts!

Op mijn YouTube-kanaal (zie www.chgroenhuijsen.com) staan de filmpjes waar ik in het boek naar verwijst. Ik zet er ook –

attentie scriptieschrijvers! – een deel van het bronnenmateriaal
bij. Enjoy and stay tuned!!

Charles Groenhuijsen

MAIL	OhOhAmerika@aol.com
WEBSITE	chgroenhuijsen.com
TWITTER	@chgroenhuijsen
FACEBOOK	facebook.com/charles.groenhuijsen
LINKEDIN	charles-groenhuijsen
YOUTUBE	goo.gl/JaCqFx

1

HET NIEUWE AMERIKA

★ HET NIEUWE AMERIKA? ★

Is Amerika modern of ontzettend ouderwets? Een moeilijke vraag, zeker voor toeristen en andere oppervlakkige bezoekers. Hun verwarring is begrijpelijk. Als je rondreist in Silicon Valley of rondloopt op Times Square, in hartje New York, kun je je niet voorstellen dat dit hetzelfde land is waar je ook derde-wereldachtige armoede kunt vinden, zoals in Alabama, Oklahoma en West-Virginia.

Amerika is vooruitstrevend en snel, maar ook behoudend en traag. Dit hoofdstuk beschrijft ingrijpende veranderingen in het 'Nieuwe Amerika'. Daarbij gaat het om onderwerpen waarbij de VS voor Europese begrippen nogal achterliep. Europeanen snappen niet waarom Amerikanen zo moeilijk deden over marihuana en homohuwelijk. En waarom zitten er zoveel mensen in de gevangenis? Kan dat niet anders?

Als je aan Nederlandse dokters vraagt waar je de beste ziekenhuizen vindt, verwijzen ze veelal naar Amerika. Maar in datzelfde land zijn tientallen miljoenen burgers onverzekerd. Brengt Obamacare verlossing?

En hoe komt het toch dat wij in Europa de kerk al in de jaren zestig massaal de rug toekeerden terwijl Amerikanen – alsof de jaren vijftig niet voorbij waren – op zijn zondags gekleed nog elke week ter kerke gingen. Hoeveel Amerikanen verlaten nu Gods kudde?

En dan is er de vooruitstrevende generatie van de millennials. Zij doen veel anders dan de babyboomers. Wordt zelfs het behoudende deel van Amerika nu modern?

MARIHUANA

Het heilige geloof in verbieden verbleekt

Krijgen we na 'Big Tobacco'
nu 'Big Marihuana'?

'Snelst groeiende én meest omstreden
bedrijfstak in Amerika'

Barack Obama:
'Ik heb váák geïnhaleerd. Daar gaat het toch om?'

